DR. BALÁZS LAJOS*

HENGERGŐZÉS – PARASZTI SZEXORGIA,
FARSANGI SZABADOSSÁG, EROTIKUS JÁTÉK,
TERMÉKENYSÉGI VAGY ÉRINTÉSES MÁGIA?
VAGY AZ EMBER JÁTÉKOSSÁ VÁLÁSA?

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FELISMERÉSEK

Kulcsszavak: *hengergőzés, paraszti szexorgia, farsangi szabadosság, erotikus játék, természetköltögető játék*

A hengergőzés szokásában, rítusaiban, amilyennek Csíkszentdomokoson a paraszti nemi élet és erkölcs kutatása során felfedeztem, mindenikből találni, mivelhogy a paraszti kultúrában is (!) minden mindennel összefügg, és felismerteti kultúránk alig ismert jelenségeit.

A kérdéssor megválaszolása nem egyszerű. A szokást mozaikszerű, csak tömörített formában van lehetőségem bemutatni, amit adatközlőim szavaival teszek. A szokást és szavait – *hengergőzés/höngörészés* stb. – a múlt század utolsó évtizedétől fogva gyűjtöttem.¹

– „A júhnyírást az én koromba az erdőn csinálták, Szent György nap után. Előbb a férfiak mentek fel. Az asszonyok itthon felpakoltak, kürtöt süttek, a másik palacsintát, s harmadnap kimentek ők is a havasra, a johokhoz.

Mindenki az övét fogta meg (ti. juhait), s nyírta. Mikor elvégezték a nyírást, megmosakodtak, egy helyre karimót csináltak, s mint a lakadalomba, ettek-ittak, mulattak. A gyűjtő hozott édes ordát, frisset. S aztán elkezdtek *höngörészni*.

Mindenki a más feleségivel hengergőzött (!) Ez minden esztendőbe megvót, hát... Úgy, amíg a kollektíva nem lett, minden esztendőbe.”

* BALÁZS Lajos (1939), PhD, nyugalmazott, illetve óraadó egyetemi docens a Sapientia EMTE csíkszeredai karán. Kutatási területe az emberi élet sorsfordulói: születés, házasság, halál, nemiség. E-mail: balazslajos@uni.sapientia.ro.

1 Az adatközlők életkora 50–80 év.

– „*Ez nyílt szerelmi játék volt...* Minden esztendőben, tavasszal. Ezt a nyírés hozta ki örökké. Olyan volt, két johot csak azért tartott, hogy ő es mehessen nyírni. Ez volt a fontos: a hengergőzés.” (Élvezettel kacag)

– „Ott helytelenkedtek, s jácoddtak. Ölelgették egymást. Az egyik nyomta le a másiknak a feleségit, ölelkeztek essze, az asszony es csipeszkedett belé, s ott höngörödték bé az oldalon. Ugye, nem egyenes volt a talaj, hanem lüjtős. Egy darabég höngöröztek befelé, aztán esszeölelkeztek, s jöttek vissza a többihez. Megittak egy pohár pálinkát – met akkor (ti. ez alkalommal) az asszonyok es ittak –, s ettek az édes ordából, s aztán *a másiktól es...* Ezen csak a menyecskek lehettek ott, sem leányok, sem legények.”

– *Az hogy volt, amikor maga hengergőzött?*

– „Hát, odanyúltam, s megfogtam a pináját. S. Gy.-né volt... Sűgtam neki, hogy bé kéne höngörödjünk a bokrosba. »Igen de meglátanak«, mondta Józéfa, »valahol máshol«. Igen, de sose lehetett..., nem volt alkalom. Ő nem ellenezte, sőt, szerette volna... Otthon nálík örökké volt valaki. Nem volt alkalom! Ugye, az alkalom szüli a tolvajt, s a tolvaj az alkalmat keresi. (Élvezettel kacag)

Aztán azután többször megtörtént az ilyen höngörészés. Kirándulásra mentünk, s ott es szokott ilyen történni. Még a kaszálóba es! Ugye voltunk 8-10-en kaszások, s azoknak a feleségeik. Szabad volt meghöngöríteni akármelyiket s odanyúltni, hova kell. (Teljes beleéléssel kacag) Na, de lejárt!”

– „A fehérnépet fel kellett kérni, mint a táncra. Egyet nem höngörészünk? – így. »Höngörésszünk« – mondta az asszony. S ahajt öleltem meg, s az ura kacagta. Leültünk vagy letérgyeltünk, s ölelkeztünk essze, s kezdtük... Hol én voltam fejjel, s hol ő... Essze voltunk teljesen kapcsolódva. Csak eppe nem volt benne az izé... A volt a *héjja* (ti. az hiányzott). Az asszonyokon nem volt bugyi, de-hogy volt! (Kacag) A menyecske a lába közti a rokolyát fogta bé, s úgy indultunk, na de hát az addig tartott. Meg lehetett azt fogni csórén: a sügyit. Csak ugye, úgy tett a többi előtt, mintha takarná. Mikor elhöngörögtünk má tovább, 5-8 métert, akkor má odanyúlt az ember, hova kellett. S ő es alig várta, hogy odanyúljanak. (Fulladozik a kacagástól)

Ezen a napon ez a játék szabad volt. Ritka, hogy valamelyik lemaradt erről. Valami betegsége kellett legyen. Amelyik egészséges volt, az nem hagyta ki. Én négyet-ötöt es meghöngörésztettem, s volt menyecske, amelyiket ötön-haton es meg. Ugye, ahogy lehetett. Nyílt

szerelmi játék volt, nem egyéb! Csókolóztak es. Azt es lehetett! Hát ahogy összeölelkeztek, a szájuk egy helyt volt!”

„Ez minden esztenán megvolt. »Hej, még az idén nem hengerésztünk!« – elkiáltotta magát valamelyik huncut menyecske. S avval indult a menet. Eccerre még tízen es, met ugye volt 25-30 ember, s annyi asszon.”

„Ott ugye úgy vót, mondja egy 75 éves asszony, hogy jól ettünk s ittunk, s jókedvünk vót, s ez a P. L. olyan kedélyes vót, fiatalos, kedves, olyan rendkívüli vót, s ott ingemet lefogott, magához csípett, bé a lába közi, s minden, s ameddig tudtunk höngörödtünk bé. Na ennyi vót. Én nem szerettem erőst az ilyenyeket. De hát mást es fogott le... Került olyan, hogy elmentek tovább es..., nem ott a lüjtőn... (Szemérmesen, visszafogott hangon), aki olyan volt. Melyikek szemet vettek egymásra. Osztán vaj napközbe, vaj este... ?”

„Nem a saját feleségivel hengerészett egyik sem. Ki melyiket elkapta, de a másét. Volt, aki húzódozott, de annál inkább reajártak az ilyenre. Volt olyan férfi, amelyik virgonc volt, fogta meg az asszonyt. Vagy a fiatalasszony megfogta a férfit, amelyik nem akart höngörgőzni. Elkapta, s má gurította es. Essze kellett fogozkodjanak, hogy ne maradjanak el egymástól. Az akkoriak most es sajnálják, hogy milyen jó volt akkor.”

„Volt egy bácsi, úgy tudott hengerőzni, pedig nem innét származott. Háromszéki volt, valahonnat. Olyan ügyesen! Én fiatalasszony vótam, s meghengerőztetett, de élvezetes volt. Tiszta élvezet volt.

Tisztításkor is szerveztek, tavasszal. Azt mondták, ha tavasszal meghempergőződ magad, nem fájnak egész nyáron a csontjaid. S akkor a férfiak akkor hengerőztették meg a fehérnépeket.”

„Azt is tartották, hogy Szent György napján délután hengerőzd meg magadot, hogy ne légy hátfájós.”

Hasonló szokásról olvasni Vasas Samu és Salamon Anikó *Kalotaszegi ünnepek* c. könyvében, ahol a *henderikázás* a Szent György napjára időzített tejmerés, az az esemény, mely „karácson és húsvét mellett, még a lakodalomnál is nagyobb táncos, énekes ünnep”.² Az erotikus rítusok itt háttérbe szorulnak.

A csíkszentdomokosi szokásvariánsok további felvonultatásáról lemondok. A szokás értelmezésére teszek kísérletet, amennyit enged a 20 perc.

2 Vö. VASAS Samu–SALAMON Anikó: *Kalotaszegi ünnepek*. Gondolat, Bp., 1986. 145–150.

Turner írja az ősi társadalmak munkaszervezéséről, hogy a munka és játék szorosan összefonódott benne, hogy bizonyos esetekben – például aratás, szüret – a rituálé és a mítosz „egyszerre voltak tekinthetők munkának és játéknak”.³

Meglepően közel áll a csíkszentdomokosiak juhnyírási szokásaihoz az az értelmezés, hogy „a törzsi mezőgazdasági rituális mítoszok játékos vagy tréfás vonatkozásai a komoly élethez kapcsolódnak, bensőséges viszony fűzi őket a közösség azon »munkájához«, hogy szimbolikus cselekedeteket hajtson végre és szimbolikus eszközökkel manipuláljon olyan célból, hogy előidézze vagy serkentse az ember, a gabona, a házi és vadállatok termékenységet..., egyensúlyt teremtsen a természet körforgása és a vadászó, illetve szántó-vető ember között”.⁴

Milyen játékos vagy tréfás rítusokról, bensőséges viszonyról, szimbolikus manipulációról beszélhet Turner?

Ezekre a kérdésekre a választ csak a csíkszentdomokosiaktól tudom meg, mivel sok hasonlóságot látok a hengergőzés és a tánc között. Tulajdonképpen fekvő, félreérthetetlenül erotikus helyzetben lejtett tánc a hengergőzés. A táncra való felkérést szemlélődés előzi meg, hogy ki lenne az, akit szóval vagy intő gesztussal megszólítanak. A höngörgőzés esetében is! A férfi úgy kéri fel hengergőzni az asszonyt, mint a táncra. Elkéri a férjétől, mint a táncra. Mi a tánc? A legősibb játék, az érzelmi, erotikus közeledésnek talán a legfontosabb alkalma és lehetősége, a szexus egyik kiélési formája. Ha tánc közben mindketten érzik, hogy a nemi testük ingerlődik, hogy az egész testüket nemi vágy fogja el, akkor a höngörgőzés idejére ez többszörösen igaz. Valami látható és láthatatlan történik, fonódik itt össze. A játék elindulásának az ideje, a reá való előkészület tárgyi – étkek, italok – és személyi – asszonyok megérkezése – feltételei jól érzékeltetik az objektív munka és a szubjektív játék összetartozását, de elkülönülését is. Ezek jelentős része a tudatban zajlik.

Szerintem a csíkszentdomokosi juhnyírás és hengergőzés hangsúlyosan mitikus játék. A magyarlónai is annak tűnik,⁵ de vagy elköptak mitikus elemei, vagy a kutatás nem volt tudatosan részletező. Turner a védikus Indiára hivatkozik, ahol az istenek „a világ megteremtése, fenntartása közben játszanak. A mítoszokban a munka és játék fogalma alig különíthető el. *A játékokkal újra élik a mítoszt*”.⁶ (Kiemelés általam.)

Ezért most a mítosz felé teszek egy hangsúlyosabb lépést, a paraszti pragmatizmus szemszögéből. Mit akarhatott elérni a hajdani szántóvető, a juhtartó? És a közelemlátó, a jelen parasztsága milyen pragmatizmusát látja a hengergőzésnek? Ma a válaszok arról szólnak, hogy „egyedül játszottunk, szórakoztunk, kijátszottuk magun-

3 TURNER, Victor: *A liminális és liminoid fogalom a játékban és a rituáléban. A komparatív szimbológiáról* = Uő: *Határtalan áramlás*. Kijárat Kiadó, Bp., 2003. 1–53.

4 Uo. 24.

5 Vö. VASS Samu–SALAMON Anikó: *i. m.*

6 TURNER: *i. m.* 23.

kat”.⁷ Nos itt érem tetten a dolgok, az egzisztencia, a transzcendens, a metafizikai gondolkodás lényegét, nyitjának változását, gondolva az ipari társadalom munkaszervezésének mítosztalanítására. Ma játékká lett kultúránk számtalan rítusát, ha metafizikai értelemben ki is ürültek, azokat mégis valami belső tehetetlenségi erő kényszerre nyomán ismételni kell, mert az ősök így kezdték el, az elődök is így csinálták alapon. Ebben a reagálásban a mítoszok ismervét kell felfedeznünk. Számomra mérvadó Eliade azon megállapítása, hogy „minden rítusnak isteni mintája, archetípusa van”.⁸ És az ezzel összefüggő szabályt is rögzíti: „Úgy kell eljárunk, amiként az istenek tették kezdetben. Így cselekedtek az istenek, így cselekednek tehát az emberek is”.⁹ Eliade szerint „a primitív ember szemében nemcsak a rítusoknak van mitikus mintája (melyeket, hangsúlyozom, az istenek, kultúrateremtő hősök, vagy a mitikus ősök vezettek be), hanem mindenfajta emberi cselekvésnek is, s ezek akkor válnak igazán hatékonyá, ha *pontosan megismétlik* (kiemelés általam) az idők kezdetének isteni, hősi vagy ősi cselekedeteit”.¹⁰ Még egy fontos adalékot idézek: „Az archaikus ember szemében minden határozott szándékú, felelősségteljes cselekvés: rítus”.¹¹

Nos, a hengergőzés igenis határozott szándékú és felelősségteljes rítus olyan értelemben, hogy alkalma időben rögzített, évről évre ismételt, a munka, evés-ivás, ének és tánc összhangja előkészített és nem a rossz erőivel cimborál. Nem organikus és mindenkire vonatkozó része a falu nemi kultúrájának. Ellenkezőleg, a közösség egy korcsoportjának, mely gazdasági szituáltsága által behatárolt – a házasemberek –, ünnepi és ceremoniális szexuális szokása. Éppen ezért kizárt a csoportokba való bejutás szokásos beavató rítusa: a házasság mint sorsforduló az egyedüli feltétele az idetartozásnak, és természetesen a gazdasági: a juhtartás.¹²

Ennek ellenére mégsem a játék öröme volt a fő érdekeltégi elv, hanem a termőfölddel való bensőséges és szintén titokzatos szövetség.

A mezőgazdaság önmagában és állandóan egy rituálé. Ilyen volt a legősibb idők-től fogva, és máig az maradt még Európa legfejlettebb régióiban is. Coatu ezt a meg-látását azzal összefüggésben fogalmazza meg, hogy a legősibb képzet szerint létezett egy kölcsönösség a női test – föld-vegetáció között. Ebben a hármashban a nő az

7 Itt jegyzem meg a játék egyetemes funkcióját még a parasztember életében is, és a magasabb gyermekáldás egyik titkát a paraszti társadalom kebelében. Munka végeztével erotikus játékot játszottak, de annak igazi kiélése, végkifejlete otthon történt. Más feleségével indult, a saját feleséggel fejeződött be, és a termése legtöbbször gyermek volt.

8 ELIADE, Mircea: *Az örök visszatérés mítosza*. Európa Könyvkiadó, Bp., 1998. 41.

9 Uo.

10 ELIADE: *i. m.* 42.

11 ELIADE: *i. m.* 50.

12 Emlékeztetek a höngörgőzés vonzó jellegére: olyan gazda is volt, hogy csak két juhot tartott, és csak azért, hogy részt vehessen a ceremónián.

archetipális lény, közte és a föld között találták meg a hasonlóságot, amelyet az élet és a termékenység hordozásának képességében láttak meg. És ez a szemlélet nem változott azután sem, hogy a mezőgazdaságban – az eke megjelenésével – uralkodóvá vált a férfiúi technika.¹³ Szerintem az eke és a férfiú fallosza kölcsönös szimbólumokká lettek, ha olyan népdalsorokra gondolok, mint „Szánt a babám, csirreg-csörög, sej-haj, a járom, / Szánt a babám a benedeki határon. / Száraz a föld, hármass eke se járja, / Szép vagy babám, Benedeken, sej-haj, nincs párja”, vagy ha a régi csíkszentdomokosi lakodalmi nótára gondolok: „Szántottam, szántottam, / Hat ökröt hajtottam, / Minden térülőben, / Páros csókot kaptam.” A nő – föld – vegetáció kölcsönössége még szorosabbá vált. A nő teste, ahogyan már az ókori görögök látták, a termékenység titkának a hordozója, a föld megtermékenyítésének ösztönzőjévé vált, és fordítva, a növényi termés gazdagsága a női termékenység forrása, mely egy új élet kihordásának a letéteményese/záloga.

A csíkszentdomokosi höngörgőzés rítusaiban én egy archetipális összefonódás maradványát, a nő és föld évente ismétlődő fúzióját látom, amely nem akármikor, hanem, ismétlem, a vegetáció, a gyeperkenésének idején történik, vagy a nyári napforduló hetén, amikor egy olyan silány földdel rendelkező, állattartó falunak, mint Csíkszentdomokos még szüksége van a fűre, tehát növekedését mágikusan próbálja serkenteni.

Az ősi agrárképzet és mágia szerint tehát a női termékenység ösztönzőleg hatott a föld termékenységére. Ezt az energiát kellett alkalmas időben közvetíteni a földnek. Ennek a hiedelemnek és mágiának számtalan példája található Európa-szerte, melyek közül a legelterjedtebb praktika (ma is) a fiatalok természeti környezetben való szeretkezési/közösülési kedve. Reprezentatív példája ennek a csíkszentdomokosi kenderföld¹⁴ adása, illetve annak megmutatása: ezt a területet közvetlenül a lakodalom előtt kapta a leány plusz hozományként, ahova a vőlegényével kettesben mennek el „megnézni”, ami alatt egyértelműen egy közösülés értendő, ott a helyszínen (az időjárás függvényében).¹⁵ Eliade írja, hogy Ukrajnában Szent György-napkor, miután a pap megáldja a termést, fiatal párok höngörgőzni kezdenek a barázdákban. A hellén hagyományok szerint a fiatalok sarjadzó búzában egyesülnek, aminek archeti-

13 Vö. COATU, Nicolae: *Eros. Magie, speranță*. Editura Rosettei Educațional, București, 2004. 61–62.

14 Kis területű föld, amelyet bizonyos esetekben „pinapótlék”-nak is neveznek.

15 Amikor arra mennek, a járókelőkkel ilyen párbeszédnek folynak: „Hova mentek?”, „Kenderföld nézni.” Mire a másik ravaszskásan: „Na, jól néztek meg!” Visszafelé: „Merre jártatok?”, „Kenderföldet nézni.” Mire a másik huncutkodva: „Jól megnéztétek-e?” Frazer hatására gondolva (Vö. 2002. 85., 469), ez a fajta földnézés, amely megnevezésében egy mindenki által elfogadott közösülés fedőneve, az analógiás mágia törvénye szerint varázslat, amellyel ezúttal nem akárki, hanem az új pár befolyásolhatja, sőt „előmozdítja” a terméset növekedését.

pusa Déméter ölelkezése, egyesülése Iaszonnal egy bevetett barázdában¹⁶. (Ebből a szerelemből született Plutosz, a gazdagság istene.¹⁷) E néhány példa (sokkal több van) is arra az ősi hiedelemre enged következtetni, hogy az emberpár önmagában energiahordozó és energiaátadó, a vegetáció lelkének, belső energiájának delejezője.

A rítusmozzanatok elemzése újabb kérdést vet fel: termékenységmágia vagy varázslat, amiről beszélünk.

Valamennyi eddig említett mítosz és mitikus példa, utalás, úgy tűnik, kimondottan agrárvonatkozású. Csíkszentdomokoson (Kalotaszegen is) az állattartással, a juh-tenyésztéssel kerülnek összefüggésbe: a takarmányt biztosító legelő fűbőségét, fűtermését célozhatja az erotikus hengergergőzés, vagyis a mágikus, erotikus, fekvő táncjáték. Viszont a játék szabadsága és szabadossága, a házastársak közti kötődések feloldása, fellazulása a játékidőre igen hasonlít az évente megismétlődő karneváli időre, amikor az emberek büntetlenül megszeghetik a nemi tilalmakat. Ám itt a nemi aktus játékos mimézise a természet ölen a termékenység elindulásának serkentését célozza. És mert archetipális cselekedet, ezért kell évente, alkalmas időben megismételni.

Hoppál Mihály és Szepes Erika említik, hogy Frazer kutatásainak köszönhetően közsímt, hogy „a termés bőségének elősegítésére bizonyos közösségek kollektív nemi aktust jelenítettek meg”¹⁸, melyben az analógiás mágia nagy szerepet játszott. Ők szövegeket elemeznek, én szokásokat vizsgálók. De a párhuzam szembetűnő. Az obszcén megjegyzések, a nemi szervek megnevezése helyett a rítusban mindezek kézzel tapintása, az aktus megjátszása, és mindenek teteje, az alsónadrág szemléje a változat. (Úgy is mondhatnám, a szó hiányzik, de a dolog, a lényeg, az üzenet jelen van a mítoszok, szimbólumok, rítusok nyelvezetében.) Vagyis a cselekvések ugyanazt az életfilozófiát, világ- és életszemléletet jelenítik meg egy mindig ismételt dramaturgiával. Évek óta rájöttem arra, hogy az átmeneti szokások rítusai eljátszott metaforák, megjelenített gondolati mélységek. (Nem az elvonatkoztatató, sejtelmes szavakkal, virágnyelvvel találjuk szembe magunkat, hanem egy mindig ismételt dramaturgiával, mely önmagában és önmaga által értelmezi önmagát. Önmaga működik, mint a szív, és megérteti önmagát, természetesnek fogadtatja el azt, amit más műfaj csak sejtet.)

Ilyennek tekintem a hengergergőzést is, mert egy olyan valóságnak lett része, amely, Eliade szavaival, „meghaladta őt”, mert a hengergergőzésnek vélt hatalma van, mint egy metaforának, mert újra Eliadével szólva: „emlékeztet egy mitikus eseményre”.¹⁹

16 Idézi COATU: *i. m.* 63.

17 Vö. SZABÓ György: *Mediterrán mítoszok és mondák*. Kriterion, Bukarest, 1973.

18 *Erős a folklórban Erotikus jelképek a néphagyományban*. Szerk. HOPPÁL Mihály és SZEPES Erika, Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1987. 9.

19 ELIADE: *i. m.* 16.

Hatalma van, mert egy archaikus vagy primitív lételméletet sugall.²⁰ Ez esetben azt, hogy mitől lehet termékeny a föld? Mitől mozdulhat meg a természet, mitől lendül jobban mozgásba? Ebben az elméletben számomra az a felfedezés tűnik megnyűgözőnek, hogy egy emberi vágy lüktetése, ösztöne katalizátorrá, serkentőerővé válhat. Az, hogy egy tudatos, ám a maga nemében irracionális cselekvés rejtélyes energiák felgyorsítását képzelel elérhetőnek/talán esélyesnek.²¹ „Az ember képes a vegetációt homeopatikusán (ti. utánzó mágiával) befolyásolni. Ennek a mágiának az elve szerint a viszony kölcsönös: a növény ugyanúgy befolyásolhatja az embert, ahogyan az ember képes hatni a növényre.”²²

A mágiának, varázslatnak egy éltető eleme volt az európai néphitben: éspedig az, hogy – idézem újra Frazert – „a nemek egymással való kapcsolata felhasználható a növények fejlődésének meggyorsítására”, de a közép-afrikaiak is szilárdan hittek abban, hogy a nemi közösülés és a föld termékenysége között bensőséges a kapcsolat. Frazer németországi példákat is említ, ahol „aratáskor a gabonát levágó férfiak és nők együtt gurulnak a földeken..., hogy termékennyé tegyék a földet”.²³

Záró szavam, az összefüggések jegyében:

Mítoszban gondolkodva, mitikusan látva a világot, úgy gondolom, hogy a hengergőzés vagy ehhez hasonló rítus lehetett az ember első és ártatlan beavatkozása a természetbe, a természet rendjébe. Meg azt is gondolom, hogy egy univerzális természet- és világszemlélet népünk eszmeiségében is kialakult a végtelen időben, ami viszont egy tetten érhető térben (pl. Csíkszentdomokoson) metamorfozálódott. A természetet a maga hasznára befolyásoló ember játékos emberré válásának köszönhetően. Ha filmes lennék, egy filmet a hengergőzésről forgatnék, mert benne és általa a lét teljes értelmét látom megfogalmazva.

ROLLING – A POLYSEMANTIC EROTIC GAME

Keywords: *rolling, peasant sexual orgy, carnival debauchery, erotic game, magic act aimed to wake up nature*

The aim of the present paper is to evoke an agrarian spring ritual, having an archetypal, mythical content and message. The ritual is based on an ancient belief present in the animal breeding peoples' culture, according to which humans, similar to gods, have the magic power

20 Több ehhez hasonlóval találkoztam csíkszentdomokosi gyűjtéseim során.

21 Szerintem hasonló rendeltetése és üzenete van a román esővarázsló – paparuda és scaloianul – rítusoknak, melyek úgy vélik, hogy bizonyos felelős szentek mintha elszenderedtek volna, és megfeledkeztek az emberekkel szembeni feladatukról.

22 FRAZER, James G.: *Az aranyág*. Osiris, Bp., 2002. 37.

23 Uo. 86.

to influence vegetation for the pragmatic benefit of animal feeding. In Sândominic community (Harghita county, Romania) a special custom has been preserved, a tradition practiced annually by the local farmers, who, in the first decade of May take part in a three-day ritual. The first two days are dedicated to sheep shearing, while the third day, when the farmers' wives arrive to bring them food and drinks, ends with a ritual erotic dance. The men invite one by one the women present, and, lying down, they roll down the hill. The keywords above suggest the function and contents of the whole ritual. The archetypal core of this game is the magic faith according to which the female body is the holder of fertility, a force to be transmitted to earth through the mimed sexual contact.

ROSTOGOLIREA – UN JOC EROTIC POLISEMANTIC

Cuvinte-cheie: *rostogolirea, orgie sexuală țărănească, destrăbălare de carnaval, joc erotic, act magic de trezire a naturii*

Lucrarea este o evocare a unui ritual agrar de primăvară, având un conținut și mesaj arhetipal, mitic. Este vorba de o foarte veche credință din cultura popoarelor crescătoare de animale potrivit căreia omul, precum și zeii au puterea magică de a influența vegetația în folosul pragmatic de hrănire a animalelor. În comuna Sândominic (jud. Harghita) s-a păstrat un obicei practicat de gospodari care anual, în prima decadă a lunii mai participă la un ritual de trei zile, din care primele două sunt consacrate tunsului oilor, iar cea de a treia, când sosesc nevestele gospodarilor cu mâncăruri și băuturi, se finalizează cu un dans ritual erotic: bărbații invită rând pe rând femeile prezente și se joacă culcându-se, rostogolindu-se pe un teren cu înclinație. Cuvintele cheie de mai sus sugerează funcția și conținutul întregului ritual. Nucleul arhetipal al acestui joc este credința magică după care corpul feminin este deținătorul fertilității, forță care trebuie transmisă pământului prin intermediul contactului sexual mimat.